

Основно училище „Христо Ботев“

село Беброво, област В. Търново, община Елена

Утвърждавам: .....

/ Ст. Добрева /

УЧЕБНА ПРОГРАМА за избираеми учебни часове по Български език и литература 7 клас – РАЗШИРЕНА ПОДГОТОВКА

За учебната 2025 / 2026г.

Хорариум : 1 / 36
(седмичен/ годишен)

Изготвил: .....
/ Ив. Николова /

II. Цели на обучението за избираеми часове по Български език и литература в 7 клас-разширена подготовка

1. Да разшири и задълбочи езиковата компетентност на учениците.
2. Да обогати и разшири литературната компетентност на учениците чрез разнообразна самостоятелна работа с текста на художественото произведение.
3. Да активизира, стимулира и мотивира учениците за съзнателно и целенасочено изучаване на езика и литературата.

III. Очаквани резултати от обучението в края на класа:

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
Колона 1	Колона 2
<u>ЕЗИКОВИ</u> СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Разбира зависимостта на езиковите средства от речевата ситуация и ги използва в съответствие с нея.</p> <p>Разпознава текстовете според сферата на общуване.</p> <p>Търси, извлича и подбира информация от различни видове текст и от различни информационни източници. Използва информацията за решаване на определени комуникативни задачи.</p> <p>Задава въпроси и дава отговори по поставена от друг или по избрана от него тема.</p> <p>Изразява твърдения и се аргументира.</p> <p>Разбира инструкции и работи по зададен модел в училищна и в извънучилищна среда</p>
ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Разпознава особености на медийния и на художествения текст.</p> <p>Познава и прилага книжовни езикови правила.</p> <p>Открива и редактира езикови грешки.</p> <p>Владее езикови средства, свързани с фонетични, с морфологични, със синтактични и с лексикални явления, и ги използва уместно в речевата практика.</p> <p>Служи си с разнообразни синтактични конструкции и използва синонимни варианти според целта на общуване.</p>
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p><i>Слушане</i></p> <p>Умее да изслушва мнения и да сравнява различни гледни точки при участие в дискусия.</p> <p>Разбира смисъла на познат и на непознат текст при слушане с определена комуникативна задача.</p> <p><i>Четене</i></p> <p>Разбира смисъла на познат и на непознат текст при четене.</p> <p>Изработва план на текст с определена комуникативна задача.</p> <p><i>Говорене</i></p> <p>Участва в дискусия, умее да оспори мнение, различно от своето, като проявява толерантност и учтивост в общуването.</p> <p>Спазва правилата на книжовния изговор.</p> <p><i>Писане</i></p> <p>Планира, структурира, композира и графично оформя текста, който създава. Спазва книжовни езикови правила.</p> <p>Има формирани правописни навици по отношение на често</p>

	<p>употребявани думи и на думи от терминологичната лексика. Редактира текст. Създава в писмена форма: - анотация; - отговор на нравствен въпрос, включително и в електронна форма.</p>
<p><u>ЛИТЕРАТУРНИ</u> СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<p>Различава основни ценности и норми на етническата национална общност и на гражданската национална общност. Съпоставя свои ценности с ценности на принадлежащия към етническата национална общност човек и оценява значенията им в съответния социокултурен контекст. Идентифицира интерпретирани в литературни текстове проблеми и конфликти, свързва примери за такива проблеми и конфликти с лични идеи, за да обоснове лична гледна точка. Разпознава по откъс от изучено произведение неговия автор и (заглавието на) самото произведение. Свързва имена на герои от изучено произведение с името на неговия автор и със заглавието на произведението. Свързва изучено произведение с името на автора, с жанра и с имена на герои от произведението. Свързва изучено произведение с интерпретирани в него мотиви. Определя начини, по които (откъс от) конкретен литературен текст въздейства естетически, и се обосновава чрез примери от художествения изказ.</p>
<p>ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<p>Различава и тълкува в изучавани повествователни литературни текстове действията и развитието на героите в сюжета. Различава и тълкува в изучавани поетически литературни текстове преживявания, настроения, състояния на героя. Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа и тълкува изучавани разкази съобразно конкретните проявления на жанра. Познава значението на понятията повест, ода, елегия, балада и разпознава техни жанрови характеристики. Тълкува (откъси от) изучавана повест, ода, елегия, балада съобразно конкретните проявления на жанра. Познава значението на понятията композиция, лирически говорител, лирически герой и обяснява техните функции за изграждането на образа на човека и света в изучавани литературни текстове. Обяснява значението на сюжета в повествователни текстове. Оценява завършека на дълъг повествователен текст във връзка с неговия сюжет. Подрежда събитията от фабулата на изучавано произведение според сюжета му. Обяснява отношенията между началото и края на изучавани литературни текстове от различни жанрове и оценява значението им за завършеността на текста. Тълкува смисъла на изречение от изучаван дълъг повествователен текст в повествователния контекст. Различава необичайно струпване на думи със сходен звуков и/или морфеман състав в относително кратък откъс от художествен текст</p>

	<p>и обяснява значението му за изграждането на смисъла на (откъс от) текста.</p> <p>Различава в художествен текст нарушения на граматичните норми и/или и обяснява значението им за изграждането на смисъла на (откъс от) текста.</p> <p>Различава в контекста на художествения текст двузначни/двусмислени думи и изрази и обяснява значението им за изграждането на смисъла на (откъс от) текста.</p>
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Създава в устна форма описание на предметна обстановка в художествен текст с цел да: изрази естетическата си представа за описваните елементи; предизвика у слушателя естетическо преживяване, подобно на породеното от непосредственото общуване с художественото описание.</p> <p>Създава в писмена форма кратък отговор на литературен въпрос с цел да обоснове разбирането си за поставения под въпрос текстов елемент.</p> <p>Създава в устна и в писмена форма разказ по преживяно с цел да: изрази творчески действителни преживявания, чувства и оцени важността на това изразяване; заинтригува възприемателя с разказваната история.</p> <p>Анализира и критично оценява сполучливостта на свои или чужди (в устна или в писмена форма) според осъществяването на комуникативната им задача: описание на предметна обстановка в художествен текст, кратък отговор на литературен въпрос, разказ Спазва книжовни езикови правила. по преживяно.</p>

IV. Учебно съдържание:

№ по ред	Тема на урочната единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
(1)	(2)	(3)	(4)
1.	Текстът в масовата комуникация	Характеризира ситуацията на общуване в масовата комуникация. Разпознава интервю, репортаж и информационна бележка като медийни текстове.	интервю, репортаж и информационна бележка
2.	Извличане и обработване на информация от медиен текст	Търси, извлича, подбира, анализира, синтезира информация от различни медийни текстове (на хартиен и на електронен носител) при изпълнение на определена комуникативна задача.	текст

3.	Морфология. Части на речта	Разпознава различните части на речта и определя граматичните им признаци.	Части на речта
4.	Синтаксис. Части на простото изречение	Разпознава частите на простото изречение и частите на речта и осмисля взаимната връзка между тях.	Части на изречението
5.	Сложно съчинено изречение	Разпознава съчинителните връзки в сложното изречение. Правилно оформя пунктуационно и използва уместно сложни съчинени изречения в текст.	Просто, сложно изречение
6.	Сложно съставно изречение	Разпознава подчинителни връзки в сложното изречение. Разпознава сложно съставно изречение. Разпознава главно и подчинено изречение в сложното съставно изречение. Уместно използва сложни съставни изречения в речевата практика. Използва различни подчинителни връзки в сложното съставно изречение според целта на общуване.	Подчинителни и съчинителни връзки
7.	Глаголът и неговите граматични характеристики	Разпознава и образува формите за различните глаголни времена и наклонения. Уместно употребява форми на глаголните времена и наклонения съобразно ситуацията на общуване.	Глагол, време, лице, спрежение
8.	Българинът във възрожденския свят „Стани, стани, юнак балкански“ и „Вятър ечи, Балкан стене“ (Д. Чинтулов)	Различава основни ценности и норми на българина във възрожденския свят. Съпоставя свои ценности с ценности на българина във възрожденския свят и оценява значенията им в съответния социокултурен контекст. Познава значението на понятието лирически говорител. Обяснява функциите на лирическия говорител за изграждането на образа на света и човека в „Стани, стани, юнак балкански“ и във „Вятър ечи, Балкан стене“.	стихотворение
9.	„На прощаване в 1868 г.“ (Хр. Ботев)	Познава значението на понятието лирически герой. Различава и тълкува в „На прощаване в 1868 г.“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия герой в „На прощаване в 1868 г.“ за	Лирически герой

		смисловото изграждане на текста.	
10.	Из „Немили-недраги“ (Ив. Вазов): I, II, III, V, X глава, епилוג	Познава значението на понятието повест и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Немили-недраги“. Различава и тълкува в откъсите от „Немили-недраги“ действията и развитието на героите в сюжета. Обяснява функциите на предметната обстановка за изграждането на образа на човека и света в откъсите от „Немили-недраги“.	повест
11.	„Една българка“ (Ив. Вазов)	Познава значението на понятието композиция. Обяснява отношенията между началото и края на разказа „Една българка“ и оценява значението им за завършеността на текста. Обяснява значението на сюжета в разказа „Една българка“. Различава и тълкува в „Една българка“ действията и развитието на героите в сюжета. Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „Една българка“.	разказ
12.	„Опълченците на Шипка“ (Ив. Вазов)	Познава значението на понятието ода и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Опълченците на Шипка“. Различава и тълкува в „Опълченците на Шипка“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия говорител за изграждането на образа на света и човека в „Опълченците на Шипка“.	Ода, автор, проблеми
13.	„Българският език“ (Ив. Вазов)	Разпознава жанрови характеристики на одата, проявени в „Българският език“. Различава и тълкува в „Българският език“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия говорител за изграждането на образа на света и човека в „Българският език“. Идентифицира интерпретирани в „Българският език“ проблеми и конфликти, съпоставя ги със съвременността и ги свързва с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.	ода

14.	Из „До Чикаго и назад“ (Ал. Константинов)	Различава основни ценности и норми на човека в обществото. Съпоставя ценности на човека в обществото и оценява значенията им в съответния социокултурен контекст. Различава и тълкува в откъса от „До Чикаго и назад“ и в „Бай Ганьо пътува“ действията и развитието на героите. Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа в „Бай Ганьо пътува“. Обяснява функциите на предметната обстановка за изграждането на образа на човека и света в откъса от „До Чикаго и назад“. Идентифицира интерпретирани в откъса от „До Чикаго и назад“ и в „Бай Ганьо пътува“ проблеми и конфликти, свързва примери за такива проблеми и конфликти с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.	пътепис
15.	„Неразделни“ (Пенчо Славейков)	Познава значението на понятието балада и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Неразделни“. Различава и тълкува в „Неразделни“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия говорител за изграждането на образа на света и човека в „Неразделни“. Идентифицира интерпретирани в „Неразделни“ проблеми и конфликти, съпоставя ги със съвременността и ги свързва с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.	Балада, лирика
16.	„Заточеници“ (Пейо Яворов)	Познава значението на понятието елегия и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Заточеници“. Различава и тълкува в „Заточеници“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия герой в „Заточеници“ за смисловото изграждане на текста.	Елегия; лирика
17.	„По жътва“ (Елин Пелин)	Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „По жътва“ и ги тълкува съобразно конкретните проявления на жанра. Обяснява отношенията между началото и края на разказа „По жътва“ и оценява значението им за завършеността на текста. Различава и тълкува в „По жътва“ действията и развитието на героите.	Разказ, проблеми, сюжет

18.	„По жицата“ (И. Йовков)	<p>Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „По жицата“ и ги тълкува съобразно конкретните проявления на жанра. Обяснява отношенията между началото и края на разказа „По жицата“ и оценява значението им за завършеността на текста. Различава и тълкува в „По жицата“ действията и развитието на героите. Идентифицира интерпретирани в „По жицата“ проблеми и конфликти, свързва ги с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	<p>Разказ, проблеми, сюжет</p>
-----	-------------------------	---	--------------------------------

Изготвил: .....
/Ив.Николова/